

Predplata van Šibenika
na tromjesečje 1 K. —
na pol-godine 6 K.

Predplata u Šibeniku
sa donosanjem lista u kuću
jednaka je kao i van Šibenika.

Periodični broj stoji 6 para.

HRVATSKA RIEČ

Predplate i pisma šalju se
Uredništvu. Nefrankirana se
pisma ne primaju. Bukopisi
se ne vraćaju. Oglasi, pri-
občena pisma, zahvale itd.
tiskatu se po 20 para redak
— ili po pogodbi. —

IZLAZI SVAKE SUBOTE U ZADRU

Ponovno političko osvojenje Dalmacije.

Pod ovim naslovom piše u bečkoj novici „Press“ Leopold barun Chlumecky članak sa mnogih gledišta veoma važan i veoma simptomatičan. Na ovaj članak mi ćemo se, kako zaslužuje, osvrnuti, a sada ga u prevodu prenosi, neka naši čitatelji znadu nazore baruna Chlumeckoga, odnosno nazore bečkih visokih krugova o nami i o našoj zemlji. Članak glasi:

„Uprav je nješto posve osobita: Austrija opoznava svoje obveze prema Dalmaciji baš u času, kad ova kraljevina bezobzirno otvorenošću gazi njezine dužnosti prema Austriji. Na udarac pesti riečke resolucije odgovara vlada sa nastojanjem da poboljša parobrodarsku službu na našim obalama i malo kašnje sa utemeljenjem jedne komisije koja bi proučila način, kako da se pridigne gospodarstvo Dalmacije.

„Zašto nekati? Mi smo počinili velikih propustnih grieha prema ovoj kraljevini, mi ju nismo znali niti gospodarstveno niti politički vezati uz Austriju. Ali ovo pomanjkanje intenzivne državne brige nije za to još dovoljno da izpriča onu iz godine u godinu rastuću austro-fobiju, koje je jedini vez između ratujućih narodnosti i stranaka u Dalmaciji.

„Da daleko ležeće, pogoričane provincije u njihovom razvitku zaostaju, to nije stvar koje se događa samo u Austriji. Razprave prigodom pretresanja zakona o gospodarskom pridignuću južne Italije dokazale se i poznavaoce zemlje, kako je nejednako po Italiji razdijeljena svjetlost i tmina. Kalabrija i Sicilija, najbogatije zemlje sunceom u sjajnoj zemlji, kraljave u tuići zabaravi i administrativnih zloraba, one su bile Parije, kojima su padale samo mrvice sa inace obilato darivajuće državne gospodarske politike. Ako bez pristranosti prispodobimo dugovanje austrijskih i talijanskih vlada prema po njima upravljanim južnim provincijama, to ćemo naći da je to dugovanje na strani Italije mnogo veće. Očekivanja koja je Sicilija u pogledu gospodarstva spajala sa sjedinjenjem Italije nisu se ispunila. I uza sve to neki nikomu u cijeloj Siciliji i Kalabriji palo na pamet da požali pripojenje k Italiji, ni jedno glasilo nebi moglo bez kazne onako proli ukupnosti države govoriti kako to čine novine našeg primorja. Talijanskim vladama naime uspelo je da politički privežu južne provincije cijeloj državi uzprikos najvećoj gospodarstvenoj zapušenosti, one su razumjele preći preko jaza koji u mnogom pogledu dieli jug od sjevera i uvijek uzdržati između njih vez politički i duševni te isti njegovati i uvijek to jače razvijati.

„U ovom pogledu su austrijske vlade teško pogriješile, i danas nam je Dalmacija posve otudjena, i još je tako daleko, kao da bi nas dieliš čitavi svietovi a ne uzki morski putevi.

„Radi toga izgleda, da gospodarstveno izbavljenje Dalmacije mora ostati kao udarac po vodi, ako ono ne bude skoptano sa ponovnim političkim osvojenjem. U istinu: jezični odnosi morali su veoma otežati, da se uspješno suzija sve to više rastuće duševno otudjenje. Riečki Dalmatinac, vješt njemačkom jeziku, vidio se je uvijek sve više i više privučen drugim

kulturnim središtima njegova jezika. Što je on znao o duševnom životu Austrije? Što o znanstvenim, kulturnim i gospodarskim stečevinama svoje domovine?

„Novine zemlje ne donose naime nego najviše kratka i suhoparna priobćenja o najvažnijim političkim događajima domovine ili prezirnih napadaja proti Austriji. U ostalom ove novine teže k Rimu ili Cetinju, Zagrebu ili Beogradu, i sve to više vuku svoje čitaoce u krug ondješnog života. Austrijsko knjižstvo i austrijsko umieće, domovinsko stvaranje i djelovanje, to sve ostaje dalmatinu nepoznato; njega va-be samo prikaze iz tudjine, u kojoj on uvijek vidi svoju pravu otačinu. Nek se uzme samo u ruče jedna od novina našeg primorja, jedan od onih listova koji skoro izključivo sačinjavaju duševnu hranu južnog austrijanca na polju dnevne literature.

„Bilo to „Idea Italiana“ ili „Dalmata“, „Jedinstvo“, „Crvena Hrvatska“ ili „Dubrovnik“ — oni svi, uzprikos ostalih opečnosti koje ih diele, ipak uvijek su u jednoglasju prezirnog i neprijateljskog tona kad govore o Austriji, kao da bi govorili o mrzkom provalniku, čija težka ruka tlačil na nepravdno osvojeno dobro, ili o jednoj dalekoj zemlji, čiju se sudbinu hladnokrvno prati, bez ikakva saučesća, bez iskre ljubavi! I dok se događaji u istoj zemlji inozemstvu poljepsavaju — na takav ljubazni način, da ovi listovi izgledaju kao neka vrst dobrovoljnog oficijalnog novinstva Rima, Cetinja i Beograda, dotle nema kod njih za Austriju nego zestokih izstupa, ujedljivog ruganja i zlobnog izvrtanja.

„I ovdje počinje velika pogreška austrijskih vlada. One su u istinu zadnje doba dokazale modernije shvaćanje o zadaćam štampe, izgleda ipak da su mjerili važnost njezinu samo sa jedne strane: sa strane utjecaja, što ga držanje pojedinih novina može imati na kavav vladin sistem i na njegove nosioce. Nije se najprije promislilo na veliku štetu, koju može prozročiti protudržavno pisanje stanovitih pokrajinskih listova austrijskog državni misli — procjenjivanje štampe sledilo je prema veličini neugodnosti, koje je bila kadra nanieti ministarstvu. I u saglasju s ovim brigalo se je posve malo sa držanjem novina jedne udaljene pokrajine.

„Da je po pravinstvu javno mnjenje ciele zemlje otrovano, da je ostatak osjećaja skupne pripadnosti morao biti udušen, o tomu nije se htjelo misliti. Suverenim preziorom spuštao se pogled na ova pokrajinska žurnalistiku i mislilo se sa nekoliko zapljena, koje su slično cenzurirale samo napadaje na osobe, da se je dosta učinilo. Sa osobama što upravljaju pokrajinskim listovima stupiti u odgovarajući doticaj; pustiti da djeluje tako mnogostručni upliv jedne vlade; pomoću posve taktičnih i pomirljivih obćenja barem jedan dio ove štampe predobiti; njezino protuaustrijsko držanje barem donekle ublažiti, sve to nije palo nikomu na pamet.

„Nije se mislilo da se jednom bezplatnom službom izvješćivanja doskoči barem onom zlu koje sastoji u grobnom prenućavanju.

„Koliko bi bilo već dobiveno, da Dalmatinac prima jednu jedinu novinu, koja bi ga

upoznala duševnim i gospodarstvenim životom Austrije, koja nebi sve što dolazi iz prezenog Beča omalovažavala i u blato vukla, koja nebi uvijek uzvičavala samo bližnje inozemstvo — jednom rieči, novinu, koja ne podkopava svaki patriotizam!...

„Istu pasivnost koju i prema štampi gojilo se i prema sastavu stranaka i drugim političkim događajima.“

„Tko pozna barem donekle Dalmaciju, taj mora znati, da ovdje — u ovoj Balkanu tako blizkoj zemlji — trajna volja vlade samo u riedko može ostati bez uspjeha i da utjecaj, što ga vlada može razviti, ovdje je nesavrnjivo veći, nego u ijednoj drugoj pokrajini.

„Ali vlade su se — pod lozinkom nemješanja — svojevoljno riešile ovoga utjecaja, i samo tako, samo usljed podpune pasivnosti vlade može se tumačiti, da je riečka resolucija poprilmjena. Onaj *laissez faire, laissez passer* može se opravdati samo ondje gdje se radi o razmiricam stranaka ili narodnosti, koje uzprikos teze borbe, uzprikos svih navala na vladu, ipak najzad se nalaze na istoj Plattformi sa svojim protivnikom: na zajedničkom austrijskom misljenju i osjećanju. Ali gdje takav slučaj nije, gdje se komad po komad umištava misao zajedništva i jedinstva, gdje se centrifugalne ideje silom navješćuju, gdje broj patriota svaki dan osjeća se zapušteniji i osamljeniji: tu igrati se nepristranosti i pustiti da stvari idu svojim tekom, to nije dužnost za vladu i njene činovnike nego najteži propust dužnosti! Tu se nesnije ostaviti samu sebi javno mnjenje, nesnije postati igračkom bezsvjestne štampe i sebičnih agitatora.

„Mislimo odepjelnja i maštanjima odtrgnuća, koje su zahvatile duhove, mora vlada da suprotstavi misao zajedničke pripadnosti i što uze sveže k Austriji. I ona ne smije bezposleno gledati, kako se u južnim stranama Dalmacije sačinjavaju stranačke zajednice između Srba i Hrvata, koje uništavaju i zadnju nadu, te bi se slavenska irendenta mogla obustaviti u napredovanju. U Dalmaciji mora se u istinu „vladati“ u starom smislu te rieči. Prije svega treba malo po malo povezati sve one niti koje vode ne k nami nego u inozemstvo i iste navesti put Austrije; duševni i kulturni vez između Dalmacije i carstva mora se stvoriti, treba se pobrinuti da Dalmatinac prestane u Austriji gledati ništa drugo nego prezenog poreznog vukodlaka, koji ga izsisava i gnjavi, bez ikakve naknade.

„Zemlja tako duševno i politički otudjena kao što je Dalmacija ne može se više samom gospodarstvenom akcijom na novo predobiti!

„Ona mora da bude i politički opet osvojena, a ovo političko odkupljenje predpostavlja težku i uztrajnu radnju. Pri toj radnji nije potrebno tražiti glasove za vladu, nije potrebno tražiti podporu koje velike stranke ili moćnog novinstva.

„Ali mnogo više od toga: treba sačuvati jednu pokrajinu, a s njom i gospodarstvo na moru, naš položaj veevlasti i prve sile na Balkanu!“

„Ovak o barun Leopold Chlumecky, a mi ćemo se na ove njegove izvode obširnije osvrnuti.

Na Balkanu.

Ekonomska politika, kojoj je osobito u posljednje doba puklo poprište u trgovackim, dosljedno carinskim odnošajima između Austrije i Srbije, postaje od dana na dan sve to interesantnija. Već smo vidjeli, kako je Austriji samo do toga, da balkanske države u svemu podčinu svojim interesima, pa i u onim pitanjima, koja bi se od ekonomskih interesa mogla vrlo razložito odvojiti, kao što je n. p. poznato pitanje dobave topova. Na tu usilnu djelatnost austrijske vanjske politike morale su se napokon prenuti države, koje od Austrije ne dobiše nikad ništa, nego samo izrabljivanje vlastitih interesa i historičnu korupciju, kojom se Austrija uvijek služi u svoje svrhe, najviše pak ondje, gdje joj ne ide sve od maha za rukom i gdje može preko svojih agenata računati na raztroj, te na sebičnost stanovitih elemenata.

Balkanske države počele su, da ozbiljno tresu sa sebe austrijski upliv i sva je prilika, da će u nedalekoj budućnosti politiku austrijske vlade prigrati na Balkanu i posljeduju svoju kartu.

Na to utješljivo predviđenje ovlašćuju nas baš najnovije pojave. Prisilna sredstva, koja je grof A-genor upotrebljavao, da poniži Srbiju, da ju sasvim podčini, da ju do kraja preobrti u povrnomcu Austrije, bila su ovog puta slabe srce za austrijsku politiku, ali za Srbiju i druge balkanske države bila su upravo spasoonica. Sada tekar uvidješe podpuno kako smjera novi njemački zakupnik Balkana, pa se Srbija i Bugarska složise, oslonise se jače i povjerljivije jedna o drugu, da združenim silama odbiju austrijske težnje.

Naravski, na takav združeni odpor Austrija je potencirala svoje represije, ali ni te nisu mogle ni da oslabe, a kamo li da unište dobro upućeni savez Srbije sa Bugarskom. Privedno onako bilo je izjava i uvjeravanja, koja su išla za tim, da umire Austriju, ali u stvari, u sučnosti nije se ipak ništa promienilo.

I to je bilo ne samo dobro, nego upravo od odlučne važnosti za buduć razvoj odnošaja među balkanskim državama. Srbiji i Bugarskoj pridružuje se sada — i Rumunjska.

Pristup Rumunjske u dvosvez pojavu je, koja nas mora upravo veseliti ne samo radi interesa saveza, već i radi toga, što taj pristup dokazuje, da ni u Rumunjskoj više ne cvatu ruže austrijskom uplivu.

A to je vrlo važno, jer je poznato, kako je sve do sad u Rumunjskoj rieč Austrije bila dosta i više nego dosta jaka.

Srbija, Bugarska i Rumunjska mogu složne mnogo da učine, mnogo da postignu. Bilo bi dobro, a i naravno, kad bismo u njih vidjeli složnu i Crnogoru. — Hoće li to doskora biti, sunnjam, jer kako je danas, Crnogora je i ovdje privezana uz Austriju. U buduće moglo bi biti drugičje, a mi joj to od srca želimo.

Medjutim imamo i jednu važnu izjavu, koja nam krasno ilustrira novo držanje Rumunjske, a to je članak „Patriotul-a“, glasila rumunjskog ministra predsjednika.

Taj članak je otvorena, mudra rieč i morao bi bit uzet kao temeljni program balkanskih država. Radi njegove osobite važnosti mi ga i donosimo u glavnim djelovima: „Prema držanju i pretenzijama Austro-Ugarske, carinska unija između Rumunjske, Srbije i Bugarske neobhodno je potrebna. Strana se štampa mnogo bavi pitanjem prekida pregovora između Austrije i Srbije ili bolje rečeno, carinskim ratom između tih dviju država. Samo je kod nas zbog dnevne unutrašnje politike, to pitanje — koje bi trebalo da otvori oči nama Rumunima — prošlo bez zaslužene pažnje.

Medjutio, ovo je pitanje važno sa više razloga. Prvo, što pokazuje, — naročito ako uzmemo u obzir nepristrano ogromne koncepcije što je Srbija učinila — od strane Austrije veliku dozu pakosti i vjeromstva. (To su joj bile uvijek prirodne vrline! i oper. ured.) na koje treba da pomisle sve balkanske države, koje imaju ekonomski vez sa carevinom i koje su uvijek štetovali usljed tih vez.

Kad se dobro posmotri, rad Austrije ne može nikome biti simpatičan, već naprotiv potiče uvjerenje: 1) da imperiji svih balkanskih država jesu protivni interesa habsburške monarhije, i

2) da interesi svih balkanskih država t. j. Rumunjske, Bugarske i Srbije u toliko se jednače, da se mora čovjek čuditi, da do danas nije došlo do carinske unije između te tri države.

Takva bi unija dala tako veliki polet tim državama, da bi Austrija ostala sasvim na drugom mjestu.

Ali ima nešto još važnije. Ovo ponašanje Austrije prema Srbiji, dolazeći posle hotimičnog zakazivanja odgovara na ponude Rumunjske, odnosno novog trgovačkog ugovora, dokazuje, da u Beču imaju vrlo malo dobro volje za trgovačke pregovore i to će nas primorati, da preduzmemo energičniji mjera u obranu proti austrijskim težnjama. Jer kako može bit drugdje protumačena šutnja Austrije odnosno započetih pregovora za zaključenje novog trgovačkog ugovora?

Dok su nas do prije četiri mjeseca svaki dan iz Beča pitali i tražili naš odgovor na austrijske ponude, drugi dan, pošto je taj odgovor poslat u Beč, naša je vlada umoljena od austrijske, da odloži sastanak delegata.

Šta treba da znači ova neočekivana promjena? Da nije otkud izmirenje između Austrije i Magjarske odgovor na to pitanje? Ali bi se tada dokazalo, da su pregovori sa Rumunjskom služili kao plašilo za Magjare.

Nu, ta nam se uloga nikako ne sviđa, naročito sada, kad je Srbija imala sreća da odbi odjek, nekakvu želju, nekakvu se pretvore u obća narodna uvjerenja po kojima će i narodni rad biti udešen u balkanskim državama. Onda će sigurno bit bolje!

Željeznička politika.

Putevi su uvijek bili najprije uvjet da se trgovina jedne zemlje dolično razvija. Danas služe tomu željeznice, rijeke i more. Naša zemlja obiluje rijekama i morem, tim najjeftinijim putevima. Pače jer naša zemlja posjeduje dugu obalu sa velikim prikladnim lukama, može ju se smatrati vratima, kroz koja sva trgovina monarhije ulazi i izlazi. Radi toga vidimo danas kako ova vrata dobivaju sve veću važnost i za Austriju i za Ungariju, a samo za nas kao da je bez važnosti i bez koristi, ili bolje samo za nas kao da mora naša zemlja biti bezkorisna i takova ostati.

Austrija se u zadnje doba nateže da osvoji Dalmaciju; htjela bi da ju svede u trgovačku sferu Beča, pa napokon urijadi, da bi joj za to bila potrebna željeznička sveza sa ovom pokrajinom. Ona u tu svrhu nastoji da provede željeznicu preko Hrvatske, ali tomu se opiru Magjari, jer da Dalmacija spada trgovačkoj sferi Budimpešte.

„Austrijanci su htjeli već češće pokušati, preko Hrvatske doći u Dalmaciju, ali do sada je svaka ugarska vlada razpršila takva nastojanja, koja bi na zemljama krune ugarske bila u štetu kraljevskih ugarskih željeznica“.

„Željeznica koja vodi u Spljet mora da spada u krug magjarske politike saobraćaja, ona mora da bude magjarska željeznica, ne samo jer bi se izplaćivala nego i radi gospodarstvenih interesa koja su s njom spojena te i radi obrane Rieke“.

„Zaledje Dalmacije ne spada Austriji nego Ugarskoj, kao što je i Dalmacija ne samo po historičkom pravu nego i po obstojećem zakonu zemlja ugarske krune. Na taj način željeznica koja vodi u Dalmaciju spada naravno u djelokrug magjarske politike saobraćaja, i Ugarska treba da njezino pravo energično brani i pametno rabi“.

„Do sada rečeno može se u kratko ovako izraziti: mi moramo gradnju željeznice Beč-Spljet svom silom zapriječiti, već i u svim pitanjima, što zasjecaju u obće ekonomske interese domovine, a dosljedno i u pitanjima ekonomskih interesa pojedinih dijelova zemlje, u kojima obitavamo kao hrvatski živalj, kao hrvatski narod.“

„To zahtjeva gospodarska nezavisnost Ugarske, njezin položaj kao vlast, njezina budućnost!“

Ovo su izvadi iz jednog magjarskog predavanja u njihovom geografičnom društvu. Ovo predavanje se držalo 8 veljače o. g.

Mi smo se na ovo predavanje obazreli tekar danas poslje izjava ministra Kussutha o željeznicama i poslje njegovih naredaba, jer i te izjave i te naredbe kreću se u duhu onog predavanja.

Isti duh koji vodi gosp. Kossutha i Magjare vodi i gospodu Bečku i Austrijance. I jedni i drugi govore o sferi svoje trgovačke politike, i jedni i drugi pripoznavaju važnost našeg mora i idu tako daleko da od naše obale čine zavisti svoj položaj pače i gospodarstvenu nezavisnost.

Ali sva ova gospoda kao da i ne vide računa o nami gospodarima naše zemlje i našeg mora. Šta više oni nas smatraju potrošnjem svoje sile, svojih trgovačkih interesa itd.

Dokle će ovo trajati mi ne znamo, ali skrajino je vrijeme, da naši ljudi, koji vode naš narod dodju jednom na čistie i da se odluču krenuti svojom narodnom gospodarstvenom politikom.

Dobro je prijateljstvo sa Magjarima, ali ako je to prijateljstvo samo na korist Magjara, ako je ono pače još za to da se naš teritorij uzimlje u monopol velične magjarske a naše gospodarstvene propasti, ako je to prijateljstvo drugo izdanje bečkih nastojanja da služimo kao most po kojima se gazi, da se dodje do Balkana, eh, onda... zaludu je svako bratimljenje.

Uloga sluge ne pristaje nijednom narodu pa ni nama Hrvatima i volit ćemo propasti boreći se proti ugujetačima nego živjeti samo za to da promienimo gospodara.

Hoće li Magjari savez sa Hrvatima?

Dobro je, prihvaćen je onim časom kad budu nas kao saveznike poštilivali i kao sa saveznicim s nama postupali.

Hoće li da im budemo vjerni suborici na smrt i život?

Dobro je, iskrenijih, vjernijih drugova neće imati, samo aeta štiju naše narodne, trgovačke, gospodarstvene interese, neka ne pružaju ruke na naše.

Saveznici, suborici da, ali robovi nikada niti u željezničkoj politici.

Hoće li Magjari da se u Dalmaciji njeguju ono težnje, koje su došle od izražaja u riečkoj resoluciji?

Dobro je, njihova je stvar u željezničkom pitanju, na zemljama hrvatskim, udovoljiti pravednim zahtjevima naše braće u Banovini.

Iskre na rječ.

Priznajemo, da su politička pitanja ona, koja mogu da najviše zanimaju naše političke novine. Iznesu li jedan list valjanu, pametnu misao, koja smjera na poboljšanje narodno-političkih prilika, povaljno je, ako se i druge novine na dotični članak osvrnu, ako ga dapače i u cjelini pretiskaju. To dokazuje da stranačka tjesnogradnost nije još zarazila naše novinstvo i da se štije iskrena rječ. Osobito u zadnje doba mogli smo više puta konstatirati tu u-fješljivu pojavu. Političke grupacije, ma koliko u nas među sobom oprične bile u shvatanju političkog pravca, opet znadu bit solidarne, kad se radi o glavni ili vrlo važnim pitanjima, koja zasjecaju u smjer obće naše narodne politike.

Ta solidarnost danas je još jedini vez, koji našem novinarstvu daje onaj ugled, bez kojega bi inače sva pusta pisanja naših novina bila za odlučujuće čimbenike prosta smiešnost.

Ali da se ta smiešnost ukloni sa celog našeg novinarskog polja, trebalo bi da se solidarnost provede ne samo u pitanjima obće narodne politike, već i u svim pitanjima, što zasjecaju u obće ekonomske interese domovine, a dosljedno i u pitanjima ekonomskih interesa pojedinih dijelova zemlje, u kojima obitavamo kao hrvatski živalj, kao hrvatski narod.

Tu se na žalost razilazimo, tu se često i prečesto dajemo zanieti njeznim interesima i mizerijama, tu dajemo oduška onome ubitačnomo kampanilizmu, od kojega, počeće ponajprije prikos, zavidnost, a onda redom objede, predbacivanja, nadmetanja itd. kojima je posljedica razroznost, raztrojstvo, a više

puta i dugotrajno međusobno trvenje, koje protivnicima pravih narodnih i mjestnih interesa otvara široko polje nepozvanog i nedostojnog uplitanja na obću štetu svih nas.

Mi smo pisano po izkustvu, a kad je izkustvo po sriedi, onda je tu i gorka istina.

Priznajemo, da nismo toliko naivni, te bi mogli su nekoliko rieči popraviti sve, što se zla u tom smislu počnilo do danas i što se još i dan danas čini. Tu ga ulaze razni drugi uslovi, kojih kod nas još nema, ali koji bi se ipak morali stvoriti, ako idemo svi iskreno za tim, da pomognemo svome narodu i svojoj otadžbini i ako nam je do toga, da radimo svi složno za najviši naš narodni cilj.

Pada nam ne pamet ona rečenica, koju je dubrovačko više bilo dalo upisati nad pragom ulaznih vrata u viećnicu. Tu su morali ući svi jedinom namjerom, da koriste obćem dobru republike, a svoje privatne interese morali su sasvim zaboravljati.

Toga bismo se morali svi mi držati, a posebno naše političke novine. Mjestna ih pitanja ne bi smjela nikad toliko zagrijati, da radi njih ometu rad, koji smjera na obće dobro naroda, a još bi manje to morale raditi, kad je po sriedi ne samo shodno, već i pravo i pravica, da se jednom mjestu dade nješto, što ono ili želi ili zahtjeva.

Ovo što rekomo vriedi u obće, a napose za naš Šibenik u pitanju, o kojemu smo se bavili u nekoliko posljednjih brojeva našeg lista t. j. u pitanju premještaja mužkog preparandija iz Arbanasa u Šibenik.

Mi smo se za to pitanje svojski zauzeli, jer ostojeni na pravici i na shodnost; progovorili smo o njemu snagom samih nepobitnih činjenica; vojevali smo dakle za stvar pravednu i dobru ne samo s pogleda mjestne koristi, već i s pogleda obće, javne koristi, koju bi premještaj toga zavoda sobom donio.

Pa što smo dozivjeli? Da nas u tom našem skroz opravdanom nije poduprla nijedna pokrajinska novina, kao da to nije pitanje obće koristi pokrajine. Shvatile su zar, kao da to mi pišemo samo na uhar Šibeniku. To se mora izključiti, jer kad bi nas samo taj razlog vrlo vodio, onda bi nam bili izostali svi oni drugi razlozi, koje nam je sama narav i opravdanost stvari prišapnula.

Ostali smo podpuno osamljeni. Tek koji pojedini, ali neodlučni javni glas došao nam je u susret a privatne, i ako ih je bilo dosta, ne spominjemo, jer se ne mogu javno uvažavati.

Eto, kako i u jednom skroz opravdanom pitanju, koje može da utječe u dobro naroda, mjestni obzir i mjestne zahtjeve ne mogu bit uvijek nadvladane, a žalostno je, da se za tim povodjaju i iste novine, kao da su one samo glas pojedinih mjestna, a ne ujedno i obćenitih narodnih interesa.

Kad bi ovakovu metodu naše novine i unapried shledile, dogodilo bi se ono, što se je do sad svejedno događajilo, t. j. da je pojedino naše mjesto, pojedini naš grad vrlo teško dobio, ili da u obće nije nikad dobio ono, što je tražio, jer je odlučujućim čimbenikom dolazio uvijek u račun taj međusobno autogonizam naših mjestna.

Mi se ne čemo opet povraćati na samo pitanje premještaja mužkog preparandija iz Arbanasa u Šibenik, jer smo ga već izrpljivo pretresli i obrazložili, ali se vraćamo za danas na taj samo u toliko, u koliko nam je upozoriti cieo naše pokrajinsko novinstvo na potrebu, da se u pitanjima ovakove naravi otrese napokon svih sporednih ciljeva, svih izražaja kampanilizma, a da pazi i zagovara samo ono što je najprije pravedno i obćenito koristno.

Ponajviše, što već jednom rekomo: mi ne zavidamo drugim pokrajinskim mjestima na svemu onome, što su sebi na dobro i korist postigli, ali nek nam ta mjestna dozvole i priznaju, da možemo i mi bar na nešto imati pravo.

A kad možemo imati pravo, onda je dužnost svih naših novina da nas u tome podpomognu, da nas tako obvezu još jače na međusobno podupiranje, od kojega se samo može opet dobro očekivati — dobro pojedinih mjestna i cieo pokrajine.

Progovorismo jasno, pošteno i iskreno. Hoće li bit uvažene naše rieči? Vidjet ćemo.

Eto nam komisije!

Već se tamo u Beču spremaju na putovanje k nama, na jug, u Dalmaciju; spremna se veliki činovnički odbor, da započne „ministerijalnu“ akciju za kulturnu i privrednu pomoć Dalmaciji.

Ovoga puta ne treba nam se bojati varke. Po bečkim novinama već čitamo da je taj odbor započeo realno raditi. Nije tu dakle sale. Ama i mi smo uvijek veliki nezadovoljnici! Ni onda, kad vidimo otvorenu spremnost da Dunajci učine štogod za ovu zemlju, ni onda, ne prestajemo sa svojim prikormima, svojim kritikama, — pače ni onda, kad vidimo, da su već realno počeli raditi!

Ma umirimo se jednom! Eto nam komisije! Dalmacija još ne zna, šta je to, kad se uputi i dodje

na lice mjestna takova komisija. E, to nije mačji kasašaj. Ta koliko ih je bilo do sad — malo — vrlo malo — ni broja im se ne zna. — Pa što su učinile? Puno, puno, — ne vidjemo ništa.

Ali to nije ovog puta slučaj. Ovo je prvi „ministerijalni“ odbor, ovo je prvi put, da vidimo odmah iz početka realni rad.

Taj ozbiljni, inaugaralni red — znate u čem sastoji? — U predlaganju gradnje novih pomorskih svjetionika!!!

O Beču stari, ogavna posudo Pandore! moramo da i mi uziknemo, kad vidimo ovoliko, upro činicu bezobzirnost Dunajaca, koji nam dolaze uvijek u proračunane časove s ovakovim romantadama.

Pomorski svjetionici! Jest, u nas se do sad zbilja najviše govorilo, vikalo proti osudici tih svjetionika! Mi nemamo većih prećih potreba od te!! Što je prema tome pitanje direktne željeznice, što uređenje naših luka i pristaništa, što gospodarske naše potrebe, što regeneracije vinograda, što pošumljivanje, što uređenje rieka, bujica, močvara, i što drugih stvari, koje uzalud izgledamo ove cieo jedan viek!?

A baš — i to je „pech“ — da se upravo u pitanju razsvjetljenja Dalmatinskih obala i otoka malo ili ništa ima još uraditi, jer je ta razsvjetljiva bila jedina ozbiljna i uspjelna briga dosadašnje pomorske vlade!

Kad se je dakle veliki „ministerijalni“ odbor uhvatio najprije oko toga, onda nam je već odmah jasno su koliko spremne i ozbiljne zapošilje on svoj razbubani rad.

I tako će bit i unapried. Sva ta velika nora obećanja izrodit će se u trice i kućine; doći će k nama činovnici, možda i isti ministri, ali pare, — pare će ostati uvijek u Beču. — Ovo se ne kuju za nas, za nas se tamo kuju samo obmane, liepe rieči, zakoni i nepravda.

Pa tko bi dalje o tome već i pisao. Jalov posao! Pustimo u mir članove velikog odbora, da se muke nauživaju en *touriste* prirodnih ljepota Dalmacije i da naplućaju masne komisijske *tantie* za svoja putovanja „Wien-Cattaro und retour“.

Ps. Eto nam komisije!

Kako da se predusretne ribanje dinamitom u Šibenskom okružju.

Da se prepriči kromičanje dinamite od prike je potrebe, da politička vlast pazi na shledbe: Svakome je od nas poznato, da je u Senju stroga prodaja dinamite. Proti ovom više puta je protestirala pomorska vlada u Trstu, protestirala su mjestne ribarske komisije i sve do danas držane ribarske konferencije, pak i centralna ribarska komisija, ali sve uzalud. S toga politička vlast imala bi budno paziti na kromičanje dinamitom u Senju, dajut stroga pregledati svaku ladju, koju stigne iz Senja i okolice, a osobito one, koje amo k nama dolaze sa drvima i svaki prestupak imao bi biti strogo kažnjen. Kad bi se jednog, dvojicu operušalo, zasto i njih i druge prošla bi volja tjeranja ovog nedostojnog obrta za savjetnog pomorca.

Još nam je jedna stvar na duši, koju ne možemo propustiti političkoj vlasti u Šibeniku i onoj u Kninu. Svakome je poznato, da se danas u Šibeniku najviše dinamite troši i trošilo se je u Crnici, Kloboučku, Mandalini, Krci, popraku obale i t. d. Jeli ikada poglavarstvena vlast postarala se da pri uvozu u posebnu kućicu pribroji komade i da drži strogu kontrolu nad onim, što iz skladišta izlazi, a to od dva ključa, pridržavajući sebi jednoga?

Jeli ikada strogo naredila, da nadzornik nad rođjom bude uvijek prisutan, kod se u rupu postavljaju dinamita, strogo pazi, da radnik nebi koji komad sakrio, ili prepolovio? Reći se nam se, e to je ne moguće. Mi velimo: nije ne moguće. Ovo je zakonom uzakonjeno, pak misimo da je to izvedivo. Zašto vlasti u Spljetu znadu za ovo i zašto oni tamo sve ovo vrše i stoga kod njih nema doznate toliko dinamitarstva kao kod nas? Ovo ne nadiranje dovelo je stvar do toga, da u mnogim kućicama ima danas više komada dinamite nego kruha. A zašto im služu, ako li ne isključuju za samo ribanje? Ne dalje od 6 t. mj. lučka straža i oružnici uhvatili su šest mladića težackih obitelji, koji su ribali dinamitom u Šibenskom zaljevu ne daleko Crnice. Nije dosta ove mladiće kazniti, već bi trebalo nastojati da očituju, kako su dinamitu dobili i tko im ju je prodao. Nije samo da ovo tražimo izobličiti radi ribanja, već i radi obće stvari.

Sjećamo se svi onih dvaju slučajeva, koji su se desili lanjske godine s onom djecom, koja su se nanajerila na kapsul od dinamite. Sreća, da je kapsul bio sam. A što bi se tek bilo dogodilo, da su djeca kapsul zavukli u dinamitu i zapalili? Koliko onda uzasnih prizora i žrtava ne bi bilo? Onda bi svi vikali i bućili. Oružnici, sudci i redari letili bi na sve strane.

Nu ono što nije bilo lani, može biti ove godine, i u napred se stoga su vlasti pozvane, da stro-

go biju nad uvozom dinamite i da nastoje na svaki način učiti u trag onima, koji je prodaju. Sve što smo rekli o nadzoru uvoza dinamite i nadzoru nad vađenjem iz skladišta za kotar šibenski neznamo, kako je moguće, da svako malo bude ukradeno po jedna, dvie, a i više skrivanja dinamite iz skladišta rudokopa na Siveriću i Velušiću. Kad bi Kniško poglavarstvo i uprava rudokopa vršile propise za čuvanje dinamite određene, mi smo više nego stalni, da bi naše ribe u Krci, a i u moru bile mnogo mirnije i sigurnije u svom razvijanju i plodjenju.

Prije neg predloženo na samu pomorsku vladu reći ćemo dvie, što bi naše autonomne vlasti imale u pogled ovoga poradi.

Neoboriva je istina, da u prvom redu sam zemaljski odbor nije ništa učinio, kako da se prepreči ribanje dinamite u unutarnjim vodama, koje ne spadaju pod nadzor pomorske vlasti. Rek bi, da primjer zemaljskog odbora sledile su i naše občine, pa za njima isti seoski glavari, poljari pristavi, arambaše, čauši i t. d.

Ovu tvrdnju ističemo, a to s razloga, što je nemoguće vjerovati, da jedan seoski glavak, skupa sa svojim pristavom, arambašom, pod-arambašom poljarija i rondarima, neza u svom selu, koji su oni, te se bave ribanjem dinamitom. U ovom delazi nam na pamet, kako je jednom jedan glavak na upit, dali znađe, tko su oni na ovoj strani sela, jutros bacili dinamitu, odgovorio: „Aj te, bora vam, pušite, da ubiju, tko će more izloviti. Da nije njih, zagora ne bi nikad ribe okusala“. Ovo je najbolju potvrdu naših tvrdnja, da mi sami, kôpamo sebi jamu i našem ekonomnom napredku.

Koliko i koliko bi manje dinamite bacalo se u more, kad bi organi, koji su na to pozvani, kao seoski glavari, poljari, lugari, pristavi, arambaše rondari u svom selu, občinski redari u gradu, financiari parobrodi na moru, vršili svoju dužnost. Organe lučke vlasti ne spominjemo, jer su se svom pozivu vazda svjestno odazvali.

Sad pri koncu red je, da prišapnemo dvie na nho pomorskoj vladi, koja je valjda mislila, da ćemo sve druge proroštat, a nju pustiti, ka da nema krivnje.

Premda su ovaj vlasti poznate već odavna sve gje posljedice, koje je nesretna dinamita nanela našem ribarskom obrtu, ona se sve do danas na žalost nije makla. Već odavna se vapi i pita, da se nanajest jedna makar privremena ribarska straža, za vrijeme od travnja do studenoga, u Šibenskom konahu skupa sa Prukljanom do vodopada Krke, a druga u istom svojstvu za uvaju Jadrova i Morinje, ali je sve zaludu. Uviek ista pjesma da nemađu fonda.

Što koristi opet nadzor nad ribanjem, a osobito dinamitom sa strane ribarske straže, ako ova nema jiti lagje na raspoloženje, da podje u podržer za dinamitarom i to u času, kod ovog na prvonoj strani obale koji ubijenu ribu?

Opakvi nadzor naprosto nije nikakav nadzor. Ovo je samo nešto kao da je i ništa.

Malko smo oduhlijli, ali se nadamo, da će nam naši čitaoci oprostiti, pošto smo vjereni, da će i oni sami znati u kakovim se ekonomskim prilikama mi danas nalazimo, te stoga, da je svih nas dužnost, da štitimo sve ono što nam u borbi za naš ekonomski ostanak može pomoći i bez obesa bismo postradali, a to je naše liepo i bogato more sa svojim ribama, nikomu drugome već samo nama koristnim. Svaki onaj, koji neće da doprinese ma bilo kojim načinom svoj kamacu za uzdržavanje naših riba i neustaje protiv njihovom barbarskom uništavanju, taj radi protiv ovih naših sinjih zala, protiv obće narodne koristi.

Do vlasti je da djelima pokažu, koliko im ona zakonskim propisima odgovaraju.

NAŠI DOPISI.

Split.

Imat ćemo dakle šest-nejedniji tečaj vinoslavlja. Predavat će član njemačko-talijanske kolonije g. Slaus, taj štritelj niemstva, neprijatelj svega što je naše, koji ne poznaje hrvatskog jezika. Al on se ipak liepo promeće, jer se zna ulagivati našim ljudima, osobito našim narodnim zastupnicima kao n. p. g. L. Borčiću, s kojim zna proboraviti po više sati u kafani. A ipak barem g. Borčić mogao bi znati, tko je i što je taj Slaus. Kako on s njim govori? — Je li to čovjek na svom mjestu i može li on vršiti svoje dužnosti? Ja sam više puta govorio s tim Slausom. To je stvar, koji nije u stanju ni deset rieči izgovoriti, ako ne izvali do 20 pogrešaka. On je upravitelj kušionice, on se hvata, da će postat upravitelj buduće poljudjeljske škole i da sve, što on predložio u Beču prihvatit bez saslušanja Zadra. A to je vrlo vjerovatno, jer on ima za se nekog Hôrmana, koji je bio ovdje i njim skupa nekoliko vremena, a Hôrman je izvjestitelj za Dalmaciju kod centralne vlade, pa što on kaže, dosta je. Tako je razumljivo, za što je Slaus ovih dana promaknut u VIII. razred čina. Njegove zasluge ne nabrajamo. Zabolilo bi nas. Među ostalim, učinio je, da se produži likvidacija

radnje za zgradu poljudj. škole mjestnog „Hrvatskoj radničkoj zadrugi“, koja ima još uvijek primiti više hiljada kruna. Osim toga on je ovoj zadrugi i drugih opravio. U jednu rieč, to vam je moderni autokrat. On daje u zakup radnju okolnih zida oko školske zgrade, a da i ne pita zadrugu, a taj zid bit će plaćen subližu 100 K za svaki četvorni metar.

Pa da nismo sretni!

VIESTI.

Vojnici u Splitu. Prošlog ponedjeljka stiglo je u Split 16.000 vojnika sa glazbom. Ostali su ondje koji dan, pa krenuše put Dubrovnika na vježbu.

Vjeritba. Narodni zastupnik Dr Ivan Majstrovic odvijetnik u Splitu vjerio se na 14. o. mj. s dražetom gosp. om Katalinić, kôerkom g. Vicka Katalinića. Naša srclana čestitanja!

Iz Bogomolje upozorjaje nas prijatelj, da nisu bile istinite vesti, koje nam je odane naš dopisnik postao. Molimo još jednom sve one, koji nam što jave, da to jave samo po istini. Mi ne možemo znati sve mjestne prilike i odnošaje, pa nam je za, kad moramo što izpravljati, a od dopisnika nije liepo, kad nas na to pristile.

Notarski sastanak. Gg. Dr Antun Pugliesi i Luka markiz Bona savjzile skupštinu svih notara (bilježnika) iz Dalmacije na 21. o. mj. u Splitu. Dnevni je red skupštine: „Hrazpravljanje i riešenje o predlogu, da poglavlje XIII. 3/4 1855 br. 94, po velja 1/2 1858 br. 23 i odluka 1/2 1860 br. 120 bude uyeđeno u Dalmaciji kao i u ostalim pokrajinama Cislitave“.

Pošto je njekim čudnim služenjem Dalmacije i u tome iznlika, jer za nju ne vriede kao za ostale zemlje zakoni i naredbe, koje su u djelokrug notara stavile i radnju sudskog komesara, držimo, da je već vrijeme, da se taj neopravdan odnošaj dokine, jer će se tim olakšati posao sudu, a stranke će biti zadovoljnije, posto će im ostavinske razprave biti riešene u pravo doba.

Ila Javna vježba našeg „Hrvatskog Sokola“ obdržati će se, kako već javismo, na 26. o. mj. „Subičevac“. Razpored te javne vježbe bit će objelodanjen posebnim oglasom za grad i okolicu. Svracemo pozornost našeg občinstva na ovu drugu javnu vježbu našeg omiljelog „Sokola“ i nadamo se, da će odziv bit što veći, tim više što je čist prihod vježbe namijenjen u korist našeg „Sokola“ za izlet u Zagreb. Svi članovi na 26. o. mj. na „Subičevac“, gdje će bit doista liepo i ugodno!

„Hrvatski Sokol“ u Mandaliini kani sutra proslavljati svečani blagoslov svog društvenog barjaka ne nastane li tome koja nepredviđena zapreka. Bude li tako imat ćemo sutra u nedjelju u našoj ubarvoj Mandalini liepu svečanost, kojoj će kako doznajemo, sudjelovati i ciele naš šibenski „Sokol“ sa „Šibenskom Glazbom“. Svečanost će doduše bit skromna, ali jednako srdačna.

Primiti smo za zahvalnošću: Pjesmu o *Bojani Vojevodi*, makedonskom nastaji, spjevano od Sr. Tučića. Pjesma je formom i sadržajem kao pjesma dotjerana, tek mislimo, da bi za ovakovu vrst epike bio mnogo podesejniji naš obljubljeni narodni eseterac.

„Gospodarski i Vinogradarski Koleđar“, tečaj III. za god. 1907 sastavio ga St. Ozanić, vinogradarski povjerenik. Izdanje „Hrvat. knjizarnice“ u Zadru. Koleđar je dobro redigiran, i zaslužuje preporuku, ali kraj obilja drugih koleđara teško da se razširi, koliko bi trebalo. Ovakav materijal bilo bi zgodnije iznositi u dobro uređivanom strukovnom listu za puk.

Tuže nam se iz grada i okolice, da putnici, koji putuju na parobrodima Negrieva društva u okolna mjesta nikad ne mogu odmah tačno saznati koji li će parobrod n. p. u Rogoznicu, koji u Vodice-Tiesno Zlošela, koji pak u druga mjesta, jer ti parobrodi nemaju nikad pri obali jedno stalno mjesto, po kojemu li se već unapred znalo kamo putuju. Ljudima treba za to ići dalje gore obalom, dok se namjere na parobrod, kojim hoće da krenu. Išlo bi za to pametno i zgodno, da se uručivo odlučio na opredjeljenje stalnog mjesta svojim parobrodima za pojedine male pruge, e da po tome mjestu nek bude odmah znao kamo koji parobrod krene.

Zapjenjen kukuruz. Povjerenstvo sastavljeno od dvaju trgovca i poglavarstvenih činovnika učeđra iza pođne, usljed zahtjeve lučko zdravstvenog jureda, pregledalo je kukuruz koje je stigao, kako se govori iz Rio delle Piata za neke trgovce u Kainu, preko mjestnog mesetara Medića. Isto je ustanovilo odmah na prvi mah, da je kukuruz nečist i napadnut od raznih zareznika i da je škodljiv živinskom i ljudskom zdravlju a isto i ne klijast. Naredilo je za se kukuruz zapljeni, dok se koučno neizrazi o njegovoj dobroj kemičnoj postaji.

Ovo je najbolji odgovor dopisniku „Dalmate“, koji je lanjske godine sve u šesnaest larana, da se

kukuruz plieni, jer da tako hoće g. Ivan Katalinić. Bar jučer g. Katalinić nije ga u to ulazio, već činovnik, koji je stopro stigao u Šibenik. Mi žalimo da se i u buduće vrše glode pregledanja kukuruza propisane odredbe, jer je zdravlje našeg naroda namna na sru. Kao što smo lani, tako i ove godine ponavljamo i kudino postupak nekih spekulanta, koji truju narod samo da obogate svoju nezastitnu pohlepu i crnu kamatničku dađu.

Lupež U noci izmedj utorka i sriede imala je nocnu ispekuju ljekarna g. Ruggieri. — U ljekarni je to noci bio sin njegov Ruggieri. U stanovito doba neko zakuca. Ispektor otvori i udjose dva težaka iz okolice šibenske s liečničkim receptom tražeđ, da se im se tu propisani liek ugotovi. Ruggieri se stavi na posao. — Posto se radilo o jednom kuhanom lieku (dekotu) morao je ići više put u pokrajnu sobu. Dozgotovivši liek, prodaje ga tu prisutnim, koji izadjoše a on za tim opet legne u istoj ljekarni. Do smla začuje nečije korake, kao da netko ide po ljekarni. Pomisli u prvi mah, da će hit to na ulicu vanka koji prolaznik. Ali kad je malo zatim zamjetio, kako netko izvalči utlačak na banku, uvidi jasno, da je netko u ljekarni. Skođi odmah i nadje nepoznatu čovjeka, gdje već rukama grabi novac iz utlačaka. Uhvati ga za zatiljak, ali mu se on prodre izpod ruke i zaleti se prema vratima, da uteče. Vrata su doduše bila zatvorena, ali samo izvanka, dok su se iznutra mogla otvoriti jedinstavnom kretnjom kvoke. I lupež bi bio sretno umakao, s novcima da se g. Ruggieri u taj isti mah nije latio ocelnog lupeža padne na tle, g. Ruggieri brže skokne po samokres, i kad ga je zloćincu pokazao, izpusti ovaj iz ruke ukradeni novac. U taj čas, već osviesćen, pridigne se, otvori vrata i odmagli u mrliku noć, nevidjen i nesređeno od nikoga.

Na oprez dakle stanari i dućandžije, dok se to me lopovu ne udje u trag.

I. hrvatski svekoloski slet. Upravo je izašla knjizica: „Upute za I. hrv. svekoloski slet“ uređjena po vodji „Saveza“ D. Sulceu, na koju se upozorjui svi, koji će sudjelovati kod sleta, jer sadržaje upute koli za odbore, prednjake i vodje naših sokolskih društava, toli i za razne pododbore, koji su se konstituirali za predradnje sleta. — Knjizica sadržaje tri diela: I. Obćeniti dio, II. Tehnički dio, III. Svečanostni dio. — Na 2 strani omota „Uputa“ nalazimo razpored sleta, a u samoj knjizici „Uvod“ od strane predsjedništva „Saveza“. Iza toga sledi prigodna pjesma: „Sletovka“ od S. Širole te u kratko o slavenskom Sokolstvu. Dalje su nanižani razni članici točno prema redu rasporeda sa sledjećim naslovima: 1. Obvjestna pisarna za slet. 2. Prije odlazka na slet. 3. Opis izletnog i vježbovnog odjela i gdje se isto naručuje. 4. Kako se pozdravljaju Sokolovi? 5. Dolazak u Zagreb. 6. Doček. 7. Stanovi. 8. Uređjenje prtljage s gradjanskim i vježbovnim odjelom. 9. Sjednica sudaca za natjecanja. 10. Komere. 11. Opis garderoba za vježbaće. 12. Ulaznice vježbača u garderobe. 13. Red u garderobama. 14. Natjecanje. 15. Vlanjenje članova na vježbalištu. 16. Pokusi za javnu vježbu. 17. Povorka. 18. Barjaktarima. 19. Javna vježba. 20. Opis vježbališta sa planom. 21. Vježbe za „javnu vježbu u nedjelju dne 2 rujna. 22. Redanje članstva za nastup k prostim vježbama. 23. Nastup k prostim vježbama saslikom. 24. Razmak za proste vježbe. 25. Izvedba prostih vježba. 26. Sastav i odlazak od prostih vježba (sa slikom). 27. Vježbe na spravama. 28. Skupine (Slovenci). 29. Moreška „Spjeljski sokol“. 30. Vježbe Plizenjske župe na 12 ruča. 31. Vježbe Poljaka s kopljima. 32. Redanje za vježbe s čunjevima. 33. Nastup i razmak za vježbe s čunjevima (sa slikom). 34. Izvedba vježba s čunjevima. 35. Sastav i odlazak i od vježba s čunjevima (sa slikom). 36. Koncerat, sjajni gradjanski ples, svečana predstava u kazalištu. 37. O ručku i banketu. Dalje sledie upute raznih podobora. — Čiena knjizici je 20 filira. Naručuje se u sletovoj pisarni u zgradi „Gospodarskog društva“, Srećičini trg. 2.

Kako se postupa strankama pri ovom pošarskom brzopjavnom uredu, neka vam dokaže ovaj snuđaj. Proše subote blagajnik občinski g. Pavao Kovačev predao je jednu brojarku vježbenici gospođici Gollinar.

Pri izplati dotične pristojbe tražila je, da joj predatelj dade još 2 pare i to je zapitala taljanski. To vam je negdašnja pitomkinja preparandije u Dubrovniku! Kad ju je g. Kovačev zapitao, da li zna hrvatski, ona izričito i gotovo prkosno odgovori, da ne zna.

Posto je u obće poznato, da ta gospođi pozna vrlo dobro hrvatski, očito je, da je tim htjela omalovažiti hrvatski jezik makar tim dolazila u sukob sa zahtjevom svoje dužnosti, po kojoj mora da sa hrvatskim strankam obći hrvatski.

Na ovaj svojevuljni postupak kojem je bio svjedok i pošanski oficial g. Sproje, stranka se je brzopjavno pritužila Ravnateljstvu pošta i brzajova, koje će cijenimo, znati da učini svoju e da se što takova više ne ponovi.

Dovoz ugljena. Parobrod „Srdj“, dubrovačkog društva prispio je u našu luku, kreat ugljena „brikvet“ za ratom mornaricu.

Sajam Velike Gospe, ko po običaju obdržan je u bližnjem Vrpolju. Množtvo gradskog i stranog svijeta, a osobito naših kršnih otočana iz Zadarskog okružja, pošlo je zavjetovano naš poklon k čuvenom ovome svetištu.

Bilo je otvoreno proštanje i u našoj župskoj Varoškoj crkvi, koje je pohodilo na prolazku put Vrpolja i na povratku, množtvo bogoljubnog svijeta.

Nestašica mjeničnih papira sa hrvatskim testkom opazila se je do sada već više puta kod mjestnog c. k. Carinarskog ureda. Talijanski mjenica može dobiti uvijek i svakovrstnih, a hrvatskih često nema, najskodni onih za manje iznose, koje su baš najpotrebitije, jer najviše tražene. Na ovo upozorjemo odnosnu vlast, stalni, da će doskotići, i da se tužbe u ovom smislu ne će više ponavljati.

Na korist družbe Sv. Ćirila i Metoda u Istri primulo je naše uredništvo od P. N. gg. Vice Jurišića K 1, Dr. Filipa Smolčića K 2, Dra Mate Drinčića K 2, Dra Petra pl. Grisogona K 2 svi u počast smrti blagopokojne Mande u. Matačić.

Ukupno K 9.
Prija izkazanih K 549:50,
Svega K 558:50.
Napried za našu Istru!

Primamo od vinarske udružbe. Ugledno Uredništvo Vinarska Udružba za Dalmaciju priredjuje u Nedjelju 26 t. mj. izlet težaka u Šibenik u svrhu, da ovi upoznadni filokseričnu zarazu, i da vide kako se obrađuju polja na americkanskoj podlozi.

Cijena jest izletu K 2:80 po osobi, tamo i natrag. Javi li se dostatan broj izletnika otići će se posebni vlakom jutrom na 4 sata iz splitske željezničke postaje, budeli broj izletnika nedostatan, otići će se redovitim vlakom u 6:20 sati jutrom.

Tko želi izletu učestvovati neka se javi koji dan prije, Vinarskoj Udružbi u Splitu uplativ prije 2:80 K.

Vinarska Udružba za Dalmaciju.

JAVNA ZAHVALA.

Svima onima, koji se nas sjetiše izkazima saućesća prigodom smrti naše nezaboravne majke **Mande u. Matačić** izrazujemo ovim našu najdublju harnost. Osobita pak hvala Preč. kanoniku Don Vici Karadžolu na pruženim joj vjerskim utjehama te gosp. Dr. D. Čači na liečničkoj njezi.

Učivilni sinovi i kćeri.

U Šibeniku, 13 kolovoza 1906.

Poruke Uredništva.

Gosp. P. P. Č. — Zagreb — Vaš članak stigao nam je prekasno za prošli broj, a iz ovoga morali smo ga izpustiti, kad opazismo, da je već osvanuo u „Narod. Listu“. Preporučamo se za unapred i do vida u Zagrebu prigodom sleta!

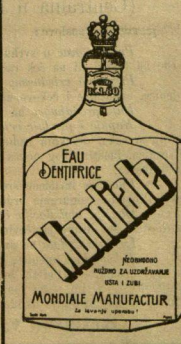
Gosp. S. P. — Omiš — Mi smo najsprijavniji uvristi sve, što se odnosi na dobro omiške občine, ali Vaš članak ne možemo, jer je odvriše personalan. Iznesite sve one činjenice držić se samo stvari, pa ćemo vam odmah udovoljiti.

Vlastnik, izdavalatelj i odgovorni urednik
PETAR PLIČIĆ.

Tisak: „Katoličko Hrvatsko Tiskarstvo“.

NAJBOLEJE SREĐSTVO ZA NEBOVANJE

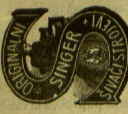
USTA I ZUBI.

Glavno skladište za Dalmaciju kod gosp. VINKA VUČIĆA — Šibenik.

PODRUŽNICA u svim glavnim mjestima.

SE PRODAVAJU
ŠIVAČI
STROJEVI
SINGER

PO OVOME
ZNAKU RAZPOZ-
NAVAJU SE
PRODAVAONICE,
U KOJIMA

DRUŽTVO SINGER

Anonimna zajednica šivačkih strojeva

SKLADIŠTAR U ŠIBENIKU

Karlo Bambergner

Glavna ulica — sućetice brkarni Dalle Feste.

PODRUŽNICA u svim glavnim mjestima.

Ne čitati
samo, već **kušati se mora**
davno prekušani medicinski

Steckenpferd Sapun
od lješjanova mlika

od BERGMANNA i druga, Draždjani i Tetschen na/L. od prije poznat pod imenom BERGMANNOVA SAPUNA od lješjanova mlika da se lice ostoboli od sunčanih pjegica, da zadobije bijeli tein i njezinu boju

Preplatne komad **80** para u Drogariji **VINKA VUČIĆA, Šibenik.**

Società anonima per l'utilizzazione delle forze idrauliche della Dalmazia.
DIONIČKA GLAVNICA K 8000.000

Sjedište u TRSTU. Radnja u ŠIBENIKU.

PRIMIŠSIMA

CALCIUM CARBID

KOD KUPNJE 100 KILOGRAMA STOJI Kr. 26 franko Šibenik

netto težina (ne brutto za netto)

Noćne se šalje unaprijed ili uz ponude Za velike količine popust uz pogodno.

PREDSTAVNIK I SKLADIŠTAR
FAUSTO INCHIOSTRI — ŠIBENIK.

VAŽNO ZA DJECU:

Jedan od najboljih načina, da se **djeca sačuvaju zdrava**, da im se poboljša krv i ojačaju pluća jest davati im više puta na dan **meda**, ili sama, ili s kruhom i s mliekom. — Preporuča se i starijima proti nazeban.

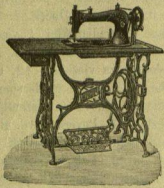
Čista naravnog meda po 60 novč., kg. može se dobit samo kod

Vladimira Kulića.

Drogarija Vinka Vučića Šibenik
(prije A. Junakovića)

preporuča svoj bogato obskrbljeni dućan raznim ljekovitim miodijama, predmetima iz gume, svakoraznim mineralnim vodama, velikim izborom najfinijih parfima i predmeta nužnih za bolesnike.

Svaki trgovac, koji ne oglašuje svoju robu, ustupa mjesto svojim takmacima, koji oglašuju.

NAJBOLJI I NAJBEŠ-
TINI ŠIVAČI I STROJEVI
„SINGER“
NAJNOVIJIH SISTEMA.

DOBIVAJU SE SAMO U SKLADISTU
ŠIVAČI STROJEVA „SINGER“
IVAN GRIMANI — ŠIBENIK

HRVATSKA VJERESIJSKA BANKA
PODRUŽNICA ŠIBENIK

(Centralna u Dubrovniku i Podružnica u Zadru)

obavlja sljedeće poslove:

Prima novac u svrhu ukamacivanja na uložnice i blagajničke doznačnice, te uz potvrde na tekući ili na ček račun.

Preuzima vrijednosne papire i ine vrijednote u pohranu. Preuzima u svrhu naplate mjenice, napunice i čekove za našu državu i za inostranstvo.

Daje predjmove na vrijednosne papire, zlatni i srebrni novac i robu.

Kupuje i prodaje vrijednosne papire i vrijednote, naročito sve vrste državnih i privatnih srećaka, državnih zadužnica, željezničkih i industrijalnih papira, založnica prioritetnih obveznica, inostranskog novca u papiru, deviza, zlatnog i srebrnog novca naše zemlje i inostranstva.

Unovčuje izvučene srećke, zadužnice i dospjele kupone, te nabavlja nove kuponske arke. Provadja osiguranje proti tečajnom gubitku izričanih srećaka i zadužnica.

Obavlja vinkulacija i devinkulacija svih vrsti vrijednosnih papira, **polaze vojničko-ženitbene** i sve druge jamčevine u vrijednosnim papirima, te provadja konverzije.

Izvršuje isplate na svim mjestima naše i drugih država, te izdaje **kreditna pisma**.

Iskoptira mjenice, napunice i kupone vrijednosnih papira. — Prodaje promese za sva vaučena. — Obavlja besplatno reviziju svih srećaka naše države i drugih u njoj dozvoljenih. — Osim toga obavljat će i sve ostale transakcije, koje zasjećaju u bankovnu struku, uz najpovoljnije uvjete. Sve potanje obaviesti daje rado usmeno i pismeno.

Hrvatska Vjeresijska Banka (Podružnica Šibenik).

Banca Commerciale Triestina

prima:

Uložke u Krunam uz uložničke Listove:
sa otkazom od 5 dana uz 2 3/4 %
" " " 15 " " 3 %
" " " 30 " " 4 1/2 %

Uložke u zlatim Napoleonicima ili u engl. fantim

(sterlinam) uz uložničke Listove:
sa otkazom od 15 dana uz 2 %
" " " 30 " " 2 1/2 %
" " " 3 " " 3 %

NB. Za uložne listove sada u toku, novi kamatnik ulazi u kriepest 15.og Novembra i 10. od Decembra o. g.; izdaje blagajničke doznačnice na donosica sa skadenom od 1 mjeseca uz kamatnjak od 1 1/2 %.

Banko-Ziro i Tekući račun. Valuta od dana uložnja, uz kamatnjak koji će se ustanoviti: obavlja inkasso mjestnih računa, mjenica glasećih na Trst, Beč, Budimpeštu, Prag i druge glavne gradove Monarhije, te plaća domicile svojih korentista bez ikakvog troška.

Izdaje uložne knjizice na štedaju uz dobit od 3 1/2 %.

Otvora tekuće račune u raznim vrijednotama. Inkassi: Obavlja utjerivanje mjenica na sva mjesta Inostranstva, odrezaka i izričanih vrijednosnih papira uz umjerene uvjete.

Izdaje svojim korentistima **doznačnice** na Beč, Ansig, Bielitz, Brno, Budimpeštu, Carlsbad, Cergivnago, Cormons, Cervoncu, Eger, Rieku, Friedek, Gahlanz, Gorien, Graz, Innsbruck, Klagenfurt, Lavov, Linz, Olomuc, Pilsen, Polu, Prag, Prossnitz, Dubrovnik, Solnograd (Salzburg), Split, Teplitz, Troppan, Warnsdorf, Bečko-Novomjesto i druge glavne gradove Monarhije bez ikakvog troška, a na Inozemstvo po najboljem dječnom tečaju.

JOSIP CADEL

optičar-specijalista ZADAR.

Zakletci pročjenitelj za Dalmaciju.

Razpolaze bogatom zbirkom optičnih predmeta, obavlja naručbe i spram lješničkog propisa. Prima naručbe tablica od kovine i od pocakljena željeza bud koje veličine i boje. U Šibeniku uzorke tablica drži gosp. N. Boman, koji takodjer prima naručbe.

Štovanom občinstvu preporučajem upotrebljavanje **MAGAZINOVE SMREKOVAČE.**

koja okrepljuje želudac, razgrijava živce, zadržava proljev i lieči od groznice, tifusa, hunjavice i t. d.

Samo čista, odlikovana „Smrekovača“

dobiva se kod distileura

RISTA P. MAGAZINA
Šibenik (Dalmacija).

Čudnovat je uspjeh

koji se postizava uporabom najnovijeg **ličita** za kose od orahova ekstrakta

Nuisol-a

od Bergmannova i druga u Draždjanim i Teschen na/L., jer nadmašuje naravnim lojom, koju daje vlasima i bradi, sve dosadašnje pronalaze.

Dobiva se u staklenkama po K 2,50 u Drogariji **VINKA VUČIĆA, Šibenik**

SVOJ K SVOME

SVOJ K SVOME

JEDINA HRVATSKA TVORNICA VOŠTANIH SVIJEĆA U ŠIBENIKU

Častim se preporučit p. n. občinstvu, postovanom srećenstvu, crkrama, bratovštinama svoju krasno uređenu

TVORNICU VOŠTANIH SVIJEĆA

Kod mene se dobit mogu izvrsne, a od mnogih priznate u svim veličinama

-- svijeće od pravog pčelinjeg voska --

kao i finog crkvenog tamjana.

Prodajem dobra i sviježja — po zdravlje — korisnu meda Klg. po K 1:20 para.

Kupujem uz dobru cijenu u svim količama žutog voska, Sraku i najmanju naručbu p. n. musterija obavljam najspretnije, kao i, uz najpovoljnije uvjete.

S veščestovanjem
VLADIMIR KULIĆ
Šibenik (Dalmacija) glavna ulica

JEDINA HRVATSKA TVORNICA VOŠTANIH SVIJEĆA U ŠIBENIKU

Jedina hrvatska tvornica voštanih svijeću u Šibeniku

Jedina hrvatska tvornica voštanih svijeću u Šibeniku